

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lipca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Dariusz Świecki (sprawozdawca)

w sprawie **A.Ł.**

skazanego z art. 190a § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 23 lipca 2026 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach

z dnia 2 kwietnia 2026 r., sygn. akt II Ka 84/26,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Augustowie

z dnia 29 kwietnia 2025 r., sygn. akt II K 368/24

- 1. uchyła zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy rozstrzygnięcie o środku karnym z art. 41a § 1 k.k. i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Okręgowemu w Suwałkach do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;**
- 2. wydatkami postępowania obciąża Skarb Państwa.**

Marek Pietruszyński

Waldemar Płóciennik

Dariusz Świecki

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Augustowie wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2025 r., sygn. akt II K 368/24, uznał A.Ł. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 190a § 1 k.k. i skazał go za to na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres próby lat 2. Nadto, na podstawie art. 41a § 1 i 6 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną osobiście, telefonicznie, listownie, za pośrednictwem Internetu z wyjątkiem spraw związanych z małoletnimi dziećmi oraz orzekł o kosztach procesu.

Po rozpoznaniu apelacji od tego wyroku wniesionej przez obrońcę oskarżonego, Sąd Okręgowy w Suwałkach, wyrokiem z dnia 2 kwietnia 2026 r., sygn. akt II Ka 84/26, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Kasację od prawomocnego wyroku wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając go w części utrzymującej w mocy rozstrzygnięcie o środku karnym z art. 41a § 1 k.k., na korzyść A.Ł. Skarżący zarzucił mu rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., polegające na zaniechaniu rozpoznania apelacji obrońcy oskarżonego wywiezionej od orzeczenia Sądu I instancji poza granicami postawionego w niej zarzutu i w konsekwencji utrzymaniu w mocy rażąco niesprawiedliwego rozstrzygnięcia zawartego w pkt III części dyspozytywnej wyroku Sądu Rejonowego w zakresie środka karnego, mimo iż zapadło ono z rażącym naruszeniem przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 43 § 1 k.k. w zw. z art. 41a § 1 k.k. i w zw. z art. 39 pkt 2b k.k., polegającym na orzeczeniu wobec oskarżonego A.Ł. środka karnego w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną B.Ł. osobiście, telefonicznie, listownie, za pośrednictwem Internetu, za wyjątkiem spraw związanych z małoletnimi dziećmi bez wskazania okresu obowiązywania tego środka, podczas gdy przepis art. 43 § 1 k.k. wskazuje, że zakazy wymienione w art. 39 pkt 2 - 2b k.k. orzeka się w latach, od roku do lat 15, co obliguje sąd do określenia czasookresu obowiązywania środka karnego i nakładało na Sąd odwoławczy obowiązek zmiany rażąco niesprawiedliwego w tej mierze orzeczenia Sądu I instancji.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Suwałkach do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Kasacja ta jest w całości oczywiście zasadna i dlatego mogła zostać uwzględniona na posiedzeniu, o jakim mowa w art. 535 § 5 k.p.k.

Rację ma bowiem jej autor, że Sąd Rejonowy orzekając, na podstawie art. 41a § 1 i § 6 k.k., wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną osobiście, telefonicznie, listownie, za pośrednictwem Internetu, z wyjątkiem spraw związanych z małoletnimi dziećmi, pominął jednak wynikający z treści art. 43 § 1 k.k. obowiązek określenia czasu obowiązywania tego zakazu, nadając mu tym samym charakter bezterminowy. Uchybienie to ma istotny wpływ na treść wyroku, albowiem niewskazanie okresu obowiązywania środka karnego powoduje, że nie wiadomo jak długo ma on być wobec oskarżonego wykonywany. Jednocześnie z utrwalonego już orzecznictwa jednoznacznie wynika, że w związku z ustawowym wymogiem określenia w wyroku, jak długo zakaz ma trwać, wykluczona jest możliwość precyzowania dopiero w postępowaniu wykonawczym okresu zakazu. Czasu obowiązywania zakazu nie da się więc określić wykorzystując dyspozycję art. 13 § 1 k.k.w. i zasadę *in dubio pro reo* (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 23 października 2024 r., II KK 410/24 czy z dnia 16 października 2024 r., II KK 328/24).

Przeoczenie przez Sąd Rejonowy ustawowego wymogu określenia czasu trwania zakazu wymienionego w art. 39 pkt 2b k.k. należało uznać za rażące uchybienie przepisom prawa karnego materialnego.

Wprawdzie uchybienie to nie zostało podniesione w apelacji obrońcy, tym niemniej Sąd II instancji zobligowany był nie tylko do należytego rozpoznania środka odwoławczego w myśl art. 433 § 2 k.p.k., ale też do rozważenia z urzędu, niezależnie od zarzutów w nim podniesionych, czy utrzymanie w mocy zaskarżonego orzeczenia, obejmujące również rozstrzygnięcie o środku karnym, nie będzie rażąco niesprawiedliwe. Obowiązek ten wynika z treści art. 433 § 1 k.p.k., zgodnie z którym sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia, a w zakresie szerszym w wypadkach wskazanych m.in. w art. 440 k.p.k. Oznacza to, że sąd odwoławczy ma obowiązek dokonania kontroli zaskarżonego orzeczenia pod względem

merytorycznym i prawnym nie tylko w granicach środka odwoławczego, ale także z urzędu, niezależnie od tych granic, w celu stwierdzenia, czy utrzymanie w mocy orzeczenia nie będzie w sposób rażący naruszać poczucia sprawiedliwości. „Rażąca niesprawiedliwość” może być przy tym związana z każdą określoną w art. 438 k.p.k. podstawą odwoławczą, w tym także z taką obrazą prawa materialnego, która nie tylko umożliwia, ale wręcz nakazuje wyjście poza podniesione w środku odwoławczym zarzuty i zmianę nieprawomocnego orzeczenia na korzyść oskarżonego (por. wyrok SN z dnia 19 czerwca 2024 r., V KK 421/23).

W realiach tej sprawy utrzymanie przez Sąd Okręgowy w mocy rozstrzygnięcia o środku karnym z art. 41a § 1 k.k., zawartego w wyroku Sądu Rejonowego, nastąpiło w wyniku wadliwej kontroli odwoławczej i doprowadziło do rażącej niesprawiedliwości orzeczenia w tym właśnie zakresie, bowiem brak określenia czasu trwania zakazu zbliżania się do pokrzywdzonego sprawia, iż może on trwać aż do 15 lat.

Stwierdzone naruszenie prawa ma zarazem charakter rażący i istotnie wpływa na treść prawomocnego wyroku, która jest w stopniu oczywistym wadliwa. Brak stosownej konwalidacji wskazanego uchybienia powoduje, że z wyroku Sądu I instancji wynika niekorzystny dla oskarżonego stan prawny wyrażający się brakiem wiedzy na temat rzeczywistej dolegliwości zastosowanego środka i długości jego trwania. Brak określenia okresu obowiązywania orzeczonego zakazu uniemożliwia jego prawidłowe wykonanie i prowadzi do funkcjonowania w obiegu prawnym orzeczenia rażąco niesprawiedliwego i wadliwego (wyrok SN z dnia 30 stycznia 2020 r., V KK 522/19).

Należy zauważyć, że w orzecznictwie przyjmuje się, iż wnioskowanie w środku zaskarżenia o wprowadzenie do orzeczenia określenia terminu środka karnego w sytuacji, gdy w wyroku nie został on podany, oznacza, że środek ten jest złożony na korzyść oskarżonego. Brak bowiem oznaczenia terminu zakazu sprawiałby, że obowiązywałby on bez ograniczenia czasowego, zwłaszcza, że w postępowaniu wykonawczym usunięcie tego uchybienia nie byłoby możliwe (zob. wyroki SN: z dnia 14 października 2014 r., III KK 124/14; z dnia 30 marca 2015 r., II K 75/15; z dnia 15 listopada 2017 r., IV KK 284/17; z dnia 17 grudnia 2020 r., I KK 170/20).

Kierując się powyższym Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy rozstrzygnięcie o środku karnym z art. 41a § 1 k.k. i sprawę w

tym tylko zakresie przekazał Sądowi Okręgowemu w Suwałkach do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. W postępowaniu ponownym Sąd ten uwzględni powyższe zapatrywania.

Z tych wszystkich względów orzeczono, jak w wyroku.

Marek Pietruszyński Waldemar Płóciennik Dariusz Świecki

[WB]

[r.g.]